

23121 - MERCAT LABORAL

1. INTRODUCCIÓ. Les transformacions recents de l'economia i dels mercats de treball. Trets principals. Els "trenta anys gloriosos" i els "vint decepcionants". Els problemes de l'atur i de la desigualtat. Perspectives. La situació a Espanya.

PRIMERA PART - ELS FACTORS DE TRANSFORMACIÓ ESTRUCTURAL DE L'OCUPACIÓ.

2. ELS DETERMINANTS DEL "CANVI ESTRUCTURAL" DE L'OCUPACIÓ. La "demanda de treball" com a "demanda derivada". Determinants macro i microeconòmics de l'ocupació. La demanda de productes. Els efectes de la tecnologia sobre el nivell d'ocupació: impactes negatius i "efectes compensadors". Ocupació i comerç internacional. Els guanys i els costos del canvi estructural.

3. L'ESTRUCTURA SECTORIAL DE L'OCUPACIÓ (I). La divisió tri-sectorial de les activitats econòmiques. La reducció secular i la diversificació de l'ocupació agrària. Les polítiques agràries i l'ocupació a les zones rurals.

4. L'ESTRUCTURA SECTORIAL DE L'OCUPACIÓ (II). Creixement i crisi de l'ocupació en les indústries manufactureres. La "divisió del treball" i la mecanització de la producció industrial. El "cicle de vida del producte", el canvi tècnic, la competència internacional. Les "noves polítiques industrials" i l'ocupació.

5. L'ESTRUCTURA SECTORIAL DE L'OCUPACIÓ (III). Els serveis: definició i tipologia. El creixement de l'ocupació als serveis. Factors explicatius. El paper del sector públic. El comerç internacional de serveis.

6. LES ESTRUCTURES OCUPACIONALS. L'evolució de l'ocupació segons nivells de qualificació. Canvi estructural, sistemes d'organització del treball i demanda de qualificacions.

SEGONA PART.- ELS SALARIS I ELS NIVELLS DE VIDA DELS TREBALLADORS.

7. SALARIS MONETARIS I SALARIS REALS. Evolució del nivell general de salaris. Teories clàssiques i modernes (l'escola neo-clàssica i l'escola de la regulació). Salaris i cost de la vida. L'evolució dels salaris i la situació dels mercats de treball. Salaris i impostos. Salaris

directes i "diferits". Salariis, inflació i atur.

8. L'ESTRUCTURA DEL SALARI. Sistemes de determinació dels salaris a l'empresa. Salariis i incentius. Els diferents conceptes salarials. Estabilitat i "flexibilitat" dels salaris.

9. LES DIFERÈNCIES DE SALARIS. Les diferències ocupacionals de salaris. Evolució a llarg i a curt termini. Principals determinants: la teoria del "capital humà"; altres factors explicatius. Diferències salarials i característiques personals dels treballadors: els problemes de "discriminació salarial". Diferències inter-industrials i inter-regionals de salaris.

10. NEGOCIACIÓ COL·LECTIVA, SINDICATS I SALARIS. Influència dels sindicats en la dinàmica salarial. Models de sindicalisme, estructura i cobertura de la negociació col·lectiva. Efectes sobre l'evolució del nivell i de l'estructura dels salaris.

11. LES POLÍTIQUES DE SALARIS. Les modalitats de intervenció pública en la dinàmica salarial. Efectes de les "polítiques de salaris". El problema dels "salariis baixos". Les polítiques de "salariis mínims".

TERCERA PART: LES POLÍTIQUES DE MERCAT DE TREBALL.

12. LES POLÍTIQUES "ACTIVES" DE MERCAT DE TREBALL. Tipologia de l'atur i polítiques de mercat de treball. Polítiques de foment de l'ocupació. Polítiques de formació ocupacional. Mesures dirigides a grups específics (joves, aturats de llarga durada). L'avaluació de les polítiques "actives" de mercat de treball.

13. ELS "SERVEIS DE COL·LOCACIÓ": La intermediació en el mercat de treball. Funcions dels serveis de col·locació. Modalitats organitzatives. Evidència sobre els seus efectes.

14. EL "DESENVOLUPAMENT LOCAL DE L'OCUPACIÓ". L'organització territorial de les polítiques d'ocupació. Els debats sobre la "descentralització" de les polítiques de mercat de treball. Nous "agents". Noves formes de coordinació.

AVALUACIÓ: El curs s'avaluarà per un examen final. Durant el curs es proposarà la realització d'exercicis (exàmens) voluntaris, per cada part del programa, els resultats dels quals es tindran en compte si milloren la nota final.

Referències bibliogràfiques:

A. Llibres de Text:

Els principals llibres de text d'economia laboral disponibles en castellà són:

F. Ray Mashall, Vernon M. Briggs Jr., i Allan G. King, Economía Laboral: Salarios, empleo, sindicalismo y política laboral, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1987 (edició original de 1.984).

Daniel S. Hamermesh i Albert Rees, Economía del Trabajo y los salarios, Alianza Universidad Textos, Alianza Editorial, Madrid, 1984 (edició original de 1.984).

B. Lectures complementàries:

Per cada part del programa es facilitarà una llista detallada de lectures complementàries, així com altres materials que permetin treballar més a fons cada tema, assegurant els lligams entre teoria i pràctica.

Algunes referències generals que s'utilitzaran són:

1a. PART:

Daniel Bell, El advenimiento de la sociedad postindustrial, Alianza Universidad nº 149, Alianza Editorial, Madrid, 1976 (edició original de 1.973).

Michael J. Piore i Charles F. Sabel, La segunda ruptura industrial, Alianza Universidad nº 642, Alianza Editorial, Madrid, 1990 (edició original de 1.984).

Jonathan I. Gershuny i Ian D. Miles, La nueva economía de los servicios. La transformación del empleo en las sociedades industriales, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1988 (edició original de 1.983).

OCDE, Ajuste estructural y comportamiento de la economía, Colección Informes OCDE n º34, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid, 1990 (edició original de 1.987).

Revista de Economía y Sociología del Trabajo, numero 19/20, març-juny 1993, monogràfic sobre "Cambio tecnológico, empleo y mercado de trabajo", Ministerio de Trabajo y Seguridad

Social, Centro de Publicaciones, Madrid.

Revista de Economía y Sociología del Trabajo, numero 21/22, setembre-desembre 1993, monogràfic sobre "Clasificación profesional y movilidad", Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid.

2a. PART:

Alvaro Espina, Lluís Fina i Felipe Saéz (comps.), Estudios de Economía del Trabajo en España II. Salarios y política de rentas, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid, 1987, 1204 pp.

Alberto Meixide (comp.), El mercado de trabajo y la estructura salarial, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid, 1988.

Michael J. Piore (comp.) Paro e inflación. Perspectivas institucionales y estructurales, Alianza Editorial, Madrid, 1983 (edició original de 1.979).

Revista de Economía y Sociología del Trabajo, numero 25/26, setembre-desembre 1994, monogràfic sobre "El coste del Factor trabajo", Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid.

3a. PART:

OCDE, Políticas de mercado de trabajo en los noventa, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de publicaciones, Col. Informes OCDE nº 40, Madrid, 1991 (edició original de 1.989 i 1990).

OCDE, Los Servicios públicos de Empleo, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Col. Informes OCDE, Madrid, 1985 (edició original de 1.984).

C. Altres referències útils:

Samuel Bentolilla i Luis Tohária, Estudios de Economía del Trabajo en España III: El problema del paro, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Madrid, 1991, 1376 pp.

Comisión Europea, El empleo en Europa, informe anual, Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas, Luxemburgo, diverses edicions.

Consejo Económico y Social, Economía, Trabajo y Sociedad. Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral en ....., Madrid, diversas edicions.

Faustino Miguélez i Carlos Prieto (Eds.), Las relaciones laborales en España, Siglo XXI de España Editores, S.A., Madrid, 1991, 435 pp.

OCDE, Perspectivas del Empleo, Informe anual, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Centro de Publicaciones, Colección Informes OCDE, diversas edicions.

Luis Toharía (comp), El mercado de trabajo: Teorías y aplicaciones. Alianza Universidad Textos, Alianza Editorial, Madrid, 1.983.